

Naisten osuuden lisääntyminen työvoimasta sekä naisten ja miesten välisen palkkaeron kaventuminen vaikuttavat myönteisesti talouskasvuun Euroopan unionissa. Tilanne on parantunut viime vuosina, mutta työelämässä¹ ja palkoissa on edelleen sukupuolten välisiä eroja, joiden vuoksi naisten työllisyys on alhaisempi. Tämä saattaa rajoittaa EU:n kasvua. Näihin ongelmiin puuttuminen on olennaisen tärkeää, jotta voitaisiin saavuttaa Eurooppa 2020 -strategian tavoite, jonka mukaan naisten ja miesten yleisen työllisyyden pitäisi olla vähintään 75 prosenttia vuoteen 2020 mennessä.

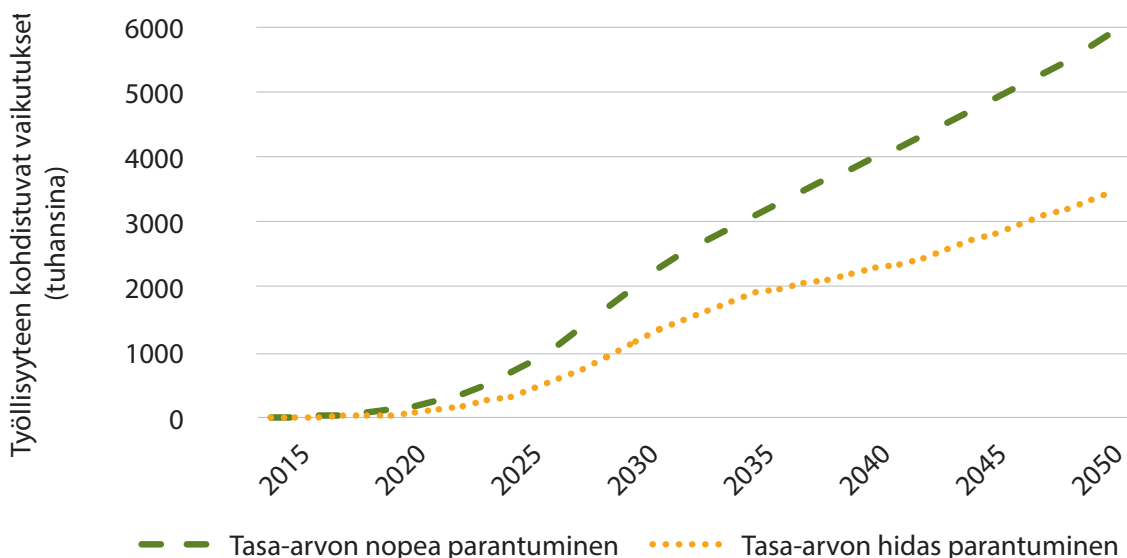
Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) tekemästä sukupuolten tasa-arvon taloudellisia hyötyjä koskevasta tutkimuksesta on saatu vankkaa uutta näyttöä niistä myönteisistä vaikutuksista, joita saadaan aikaan vähentämällä sukupuolten välistä eriarvoisuutta työelämässä.

Sukupuolten välisiä eroja kaventavia sukupuolten tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä ovat muun muassa

- lastenhoidon ja muiden hoivapalveluiden tarjoaminen
- vanhempainvapaakorvauksiin ja -ehtoihin liittyvät muutokset
- osa-aikatyön ja joustavien työjärjestelyjen edistäminen ja tukeminen
- samapalkkaisuutta ja yhtäläisiä työehtoja koskevat säännökset ja politiikat
- sukupuolisyrijännän poistaminen eri aloilta ja ammateista
- naisten uran keskeytymisten vähentäminen määrällisesti
- naisten johtavaan asemaan nousun edistäminen.

Sukupuolten välisten työllisyys- ja palkkaerojen umpeen kurominen lisää talouskasvua

Kaavio 1: Työllisyserojen kaventamisen vaikutukset

¹ Työvoimaosuus kuvaa työvoimassa aktiivisina olevien henkilöiden (jotka käyvät työssä tai etsivät työtä) osuutta verrattuna vastaavaan väestöosuuteen yhteensä.

Työvoimaosuudessa olevien erojen umpeen kurominen lisää merkittävästi työllisyyttä. Tutkimuksessa ennustetaan, että vuonna 2050 uusia työpaikkoja on syntynyt 3,5–6 miljoonaa, kun lisää naisia on liittynyt työvoimaan. Työvoiman tarjonnan kasvu voi lisätä potentiaalista tuotantoa² aloilla, joilla on ollut aiemmin pulaa työvoimasta (esimerkiksi osaavien työntekijöiden puutteen vuoksi).

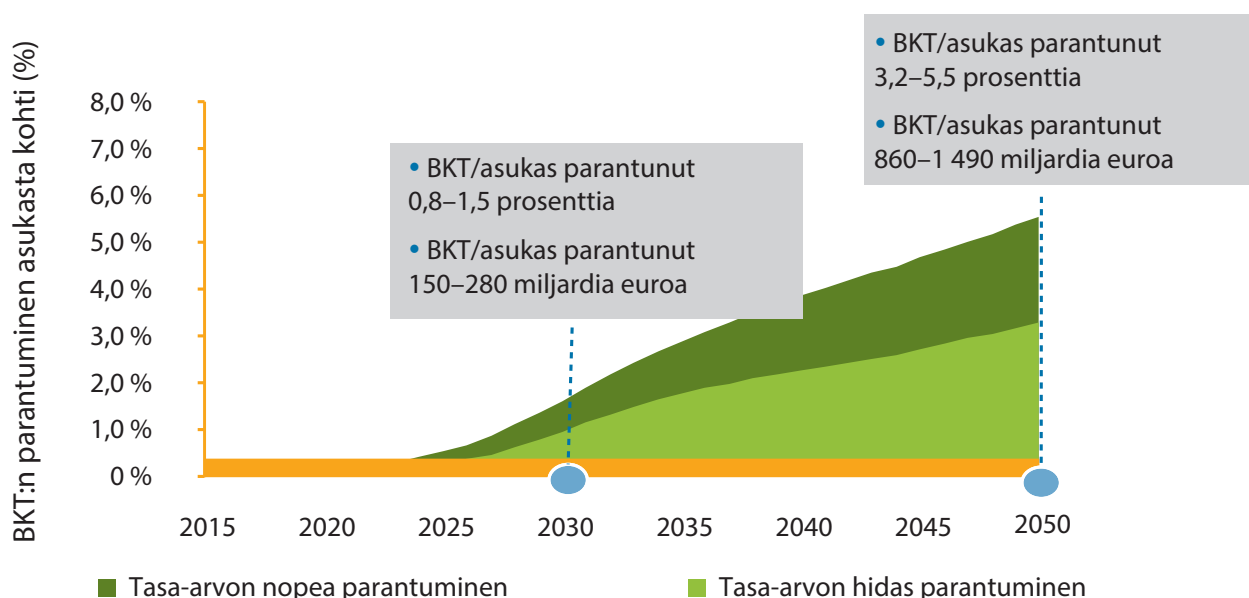
Työvoimaosuudessa olevien erojen umpeen kuromisen vaikutuksiin verrattuna palkkaerojen umpeen kuromisen vaikutukset naisten työllisyyteen ovat verrattain vähäiset. Yhtäältä suuremmat palkat kannustaisivat aluksi useampia naisia siirtymään työelämään, mikä lisää tuottavuutta ja työllisyyttä. Toisaalta suuremmat työvoimakustannukset saavat yrityksiä todennäköisesti

vähentämään työvoiman kysyntää ja tarjoamaan vähemmän työpaikkoja.

Naisten palkkojen nousu kaventaa kuitenkin työvoimaosuudessa olevia eroja, mistä voi aiheutua osa naisten työvoimaosuuden lisäämisen myönteisistä työllisyysvaikutuksista.

Vaikutukset bruttokansantuotteeseen asukasta kohti ovat suurimmat, kun työvoimaosuuksissa olevat erot kaventuvat. BKT/asukas kasvaa arvioiden mukaan 0,8–1,5 prosenttia vuonna 2030 ja 3,2–5,5 prosenttia vuonna 2050 (BKT kasvaa 280 miljardia euroa vuoteen 2030 mennessä ja 1 490 miljardia euroa vuoteen 2050 mennessä).

Kaavio 2: Työvoimaosuudessa olevien erojen kaventamisen vaikutukset BKT:hen

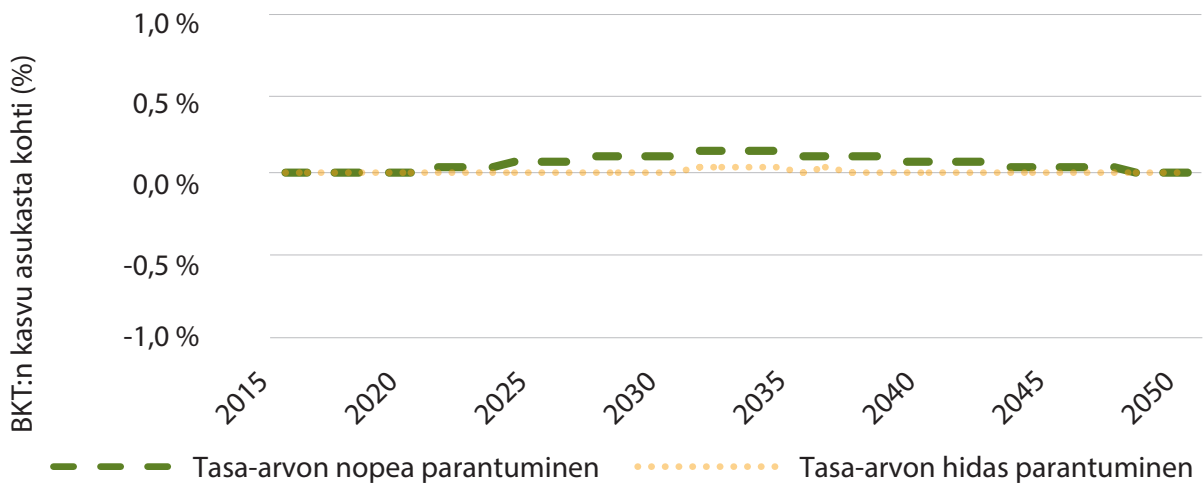

Palkoissa näkyvän eriarvoisuuden tasoittuminen kasvattaisi bruttokansantuotetta asukasta kohti 0–0,2 prosenttia vuosina 2030–2050. Sukupuolten välisen palkkaeron kaventamisella on pieni vaikutus BKT:hen vastakkaisten makrotaloudellisten vaikutusten vuoksi. Naisten palkkojen nousu lisää kotitalouksien reaalituloja ja kulutusta, mutta se lisää myös yrityksille aiheutuvia kustannuksia. Pitkällä aikavälillä yritykset nostavat hintoja palauttaakseen katteensa, mikä pienentää kotitalouksien reaalituloja ja aiheuttaa laskupainetta tuotannolle ja BKT:lle noin vuodesta 2040 lähtien.

Pelkkä BKT:hen keskittyminen peittää todennäköisesti alleen palkkaerojen umpeen kuromisen muita myönteisiä vaikutuksia. Naisten palkkojen nousu vähentää todennäköisesti naisten köyhyyttä ja kaventaa sukupuolten välillä vanhuuseläkkeessä olevia eroja (EIGE, 2016). Palkkaerojen kaventaminen voi myös lisätä naisten luottamusta ja tuoda naisille enemmän vastuuta työssä sekä mahdollisuuden edetä johtaviin asemiin (Booth, 2003). Yhteenvedona voidaan todeta, että naisten työelämään osallistumisen lisääminen ja palkkatasa-arvon varmistaminen ovat erittäin tärkeitä, jotta naisten ja miesten yleinen työllisyysaste saadaan nostettua vähintään 75 prosenttiin ja jotta osallistavaa, älykästä ja kestävä kasvua saadaan tehostettua.

² Potentiaalinen tuotanto eli talouden potentiaalinen tuotantokyky tarkoittaa suurinta mahdollista talouden tuotantoa, kun kaikki resurssit ovat täysimääräisesti käytössä.

Kaavio 3: Sukupuolten välisten palkkaerojen kaventamisen vaikutukset BKT:hen

Naisten työvoimaosuus ja työllisyysaste ovat pienempiä ja naiset ansaitsevat miehiä vähemmän

Vuonna 2015 naisten työllisyysaste EU:ssa oli 64,3 prosenttia, kun taas miesten työllisyysaste oli 75,9 prosenttia³.

Naiset tekevät todennäköisesti paljon enemmän palkatonta työtä kuin miehet, kuten huolehtivat lapsista ja ikääntyneistä sukulaisista. He osallistuvat vähemmän työelämään ja/tai heidän on pakko tinkiä urastaan. Vaikka naisten työvoimaosuudet ovat kasvaneet viime vuosina eri puolilla Eurooppaa, sukupuolten välinen ero EU:n työvoimaosuuksissa on edelleen keskimäärin 15 prosenttia. Joissakin tapauksissa kansallisen tason ero on paljon suurempi. Työvoimaosuudessa olevat erot näkyvät naisten alhaisempana työllisyytenä.

Vuonna 2014 naisten bruttotuntiansiot olivat keskimäärin 16,1 prosenttia miesten bruttotuntiansioita pienemmät⁴.

Sukupuolten välinen palkkaero pahentaa sukupuolten välistä eriarvoisuutta työelämässä. Teknologisista

muutoksista⁵ ja naisten ja miesten samaa palkkaa koskevasta lainsäädännöstä huolimatta sukupuolten välinen palkkaero on säilynyt 2000-luvulle. Tilanne vaihtelee huomattavasti jäsenvaltiosta toiseen.

Sukupuolten väliset työllisyys- ja palkkaerot johtuvat monista eriarvoisuuksista, jotka vaikuttavat naisiin heidän elämänsä aikana.

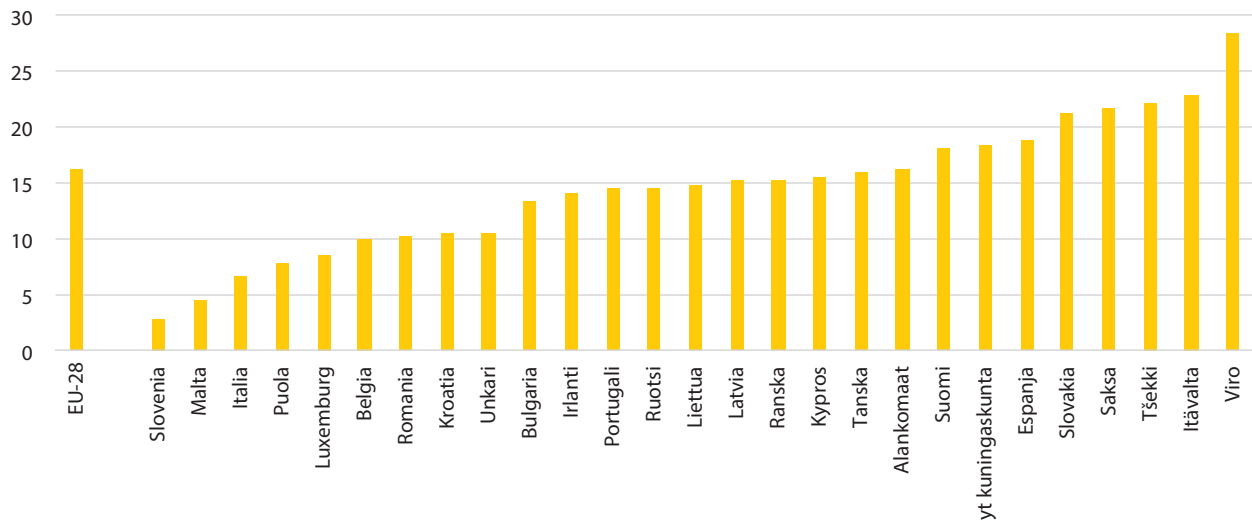
- i) **Sukupuolisegregaatio koulutuksessa ja työelämässä.** Naisten osuus on yleensä suhteessa suurempi sellaisissa opinnoissa, koulutusohjelmissa ja ammateissa, joissa palkat ovat pienempiä kuin ammateissa, joissa työskentelee pääasiassa miehiä.
- ii) **Ammatillinen eriytyminen** sekä horisontaalisesti (eri alat ja ammatit) että vertikaalisesti (vastuun eri tasot tai asema organisaatiossa).
- iii) **Uran keskeytyminen** äitiysloman vuoksi.

³ Eurostatin mukaan työllisyysasteella tarkoitetaan työssä käyvän työikäisen väestön osuutta. Lisätietoa asiasta on osoitteessa http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics.

⁴ Huomautus: Mainitut tiedot ovat uusimpia julkaisun sisällön laatimishetkellä Eurostatilta saatavilla olleita tietoja. Lisätietoa ja ajantasaiset tiedot ovat saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics.

⁵ Työpaikkojen teknologinen kehitys on lisännyt muun kuin ruumiillisen työn arvoa ruumiilliseen työhön verrattuna, mikä on nostanut suhteessa naisten palkkoja (Blackand Spitz-Oener, 2010).

Kaavio 4: Sukupuolten välinen oikaisematon palkkaero vuonna 2014 (miesten ja naisten keskimääräisten bruttotuntiansioiden välinen ero prosenttiosuutena miesten bruttotuloista)

Lähde: Eurostat (tsdsc340).

iv) **Palkattoman kotityön ja hoivatyön epätasainen jakautuminen.** Naiset tekevät todennäköisesti paljon enemmän palkatonta työtä kuin miehet, kuten

huolehtivat lapsista ja ikääntyneistä sukulaisista. Tämä vaikuttaa naisten mahdollisuuteen osallistua työelämään ja rajoittaa uralla etenemistä.

Sukupuolten väliset työllisyys- ja palkkaerot tulevat kalliiksi

Naisten alhaisemmasta työllisyysasteesta EU:ssa aiheutui 370 miljardin kokonaiskustannukset vuonna 2013. Se on 2,8 prosenttia EU:n BKT:stä.

Naisten alhaisemmasta työllisyysasteesta aiheutuvat kustannukset lasketaan ottamalla huomioon saamatta jäävät ansiotulot, menetetyt sosiaaliturvamaksut sekä julkisen talouden kustannukset, kuten yksilölliset sosiaaliset tulonsiirrot ja sosiaalietuudet. Työelämästä pois jäämisen kustannuksiin vaikuttaa naisen koulutustaso. Koko työiän aikana kustannuksia arvioidaan kertyvän 1,2–2 miljonna euroa (Eurofound, 2016).

Sukupuolten välisen palkkaerojen suorista talousvaikutuksista on vain vähän näyttöä, mutta tutkimusten mukaan naisten pienempi palkka haittaa paitsi naisia, aiheuttaa myös kustannuksia koko yhteiskunnalle. Sukupuolten välisen palkkaeron ja lasten köyhyyden sekä osaamisvajeen ja naisten osaamisen hyödyntämättä jättämisestä taloudelle aiheutuvien kustannusten välillä on vahva yhteys.

Sukupuolten välinen työelämän eriarvoisuus pienentää naisten tuloja, ansiotulot ja työeläke mukaan lukien. Tämä saattaa puolestaan saattaa vaarantaa järjestelmällisesti naisten taloudellisen riippumattomuuden ja lisätä naisten köyhyysriskiä ja sosiaalisen syrjäytymisen riskiä (EIGE, 2016).

Viitteet

Black, S. E. ja Spitz-Oener, A. (2010), "Explaining women's success: technological change and the skill content of women's work", *The Review of Economics and Statistics*, Vol. 92, nro 1, s. 187–194.

Booth, A., Burton, J. ja Mumford, K. (2003), "The position of women in UK academic economics", *The Economic Journal*, Vol. 110, s. 312–333.

Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö (Eurofound) (2016), *The gender employment gap: challenges and solutions*, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg. Saatavilla osoitteessa <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2016/labour-market/the-gender-employment-gap-challenges-and-solutions>.

Tietoa tutkimuksesta

Sukupuolten tasa-arvosta seuraavia taloushyötyjä koskeva tutkimus on ainutlaatuinen Euroopan unionissa. Se on ensimmäinen tutkimus, jossa käytetään vankkaa ekonometristä mallia sukupuolten tasa-arvosta aiheutuvien erilaisten makrotaloudellisten hyötyjen arvioimisessa useilla laajoilla aloilla, kuten koulutuksen, työelämän ja palkkojen alalla.

Tutkimuksen kokonaistulosten perusteella sukupuolten tasa-arvon lisääntymisellä voisi olla seuraavanlaisia vaikutuksia:

- 6,3 miljoonasta 10,5 miljoonaan uutta työpaikkaa syntyy vuoteen 2050 mennessä, ja näistä 70 prosenttia menisi naisille;
- myönteiset, ajan myötä kasvavat vaikutukset BKT:hen;
- BKT/asukas olisi kasvanut lähes 10 prosenttia vuonna 2050.

Tutkimuksessa käytettiin makroekonomista E3ME-mallia, jolla arvioitiin sukupuolten tasa-arvon parantumisen talousvaikutuksia. E3ME-malli on makrotalouden empiirinen tutkimusmalli, joka sopii erityisesti EU:n ja jäsenvaltioiden tason tulosten mallintamiseen.

Sukupuolten tasa-arvosta seuraavia taloushyötyjä EU:ssa koskevan tutkimuksen pohjalta on laadittu yhdeksän julkaisua:

1. Kirjallisuuskatsaus, jossa tarkastellaan olemassa olevaa tutkimustietoa sukupuolten tasa-arvon yhteiskunnallisista ja taloudellisista hyödyistä sekä metodologisia lähestymistapoja (*Literature review: existing evidence on the social and economic benefits of gender equality and methodological approaches*).
2. Yhteenvedot EU:sta ja EU:n jäsenvaltioista (*EU and EU Member State overviews*).
3. Raportti mallin empiirisestä soveltamisesta (*Report on the empirical application of the model*).
4. Selvitys tutkimustiedon tuottamisesta: katsaus teoreettiseen kehykseen ja malliin (*How the evidence was produced: briefing paper on the theoretical framework and model*).
5. Selvitys tutkimustiedon tuottamisesta: teoreettista kehystä ja mallia koskeva tietosivu.
6. Sukupuolten tasa-arvon taloudelliset vaikutukset EU:ssa: katsaus
7. Sukupuolten tasa-arvon taloudelliset vaikutukset: katsaus
8. Miten sukupuolten tasa-arvo luonnontieteiden, tekniikan ja matematiikan alan koulutuksessa johtaa talouskasvuun: katsaus.
- 9. Miten sukupuolten välisten erojen umpeen kurominen työelämään osallistumisessa ja palkoissa johtaa talouskasvuun: katsaus.**

Kaikki julkaisut, yksityiskohtaiset tutkimustulokset ja menetelmät ovat saatavilla EIGEn verkkosivuilla.

Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE) on EU:n tasa-arvoasioiden tietokeskus. EIGE tukee poliittisia päättäjiä ja kaikkia asiaan liittyviä elimiä niiden pyrkimyksissä naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteuttamiseen kaikkialla Euroopassa tarjoamalla erityis-asiantuntemusta sekä vertailukelpoisia ja luotettavia tietoja sukupuolten tasa-arvosta Euroopassa.

Lisätietoja:

Euroopan tasa-arvoinstituutti, EIGE
Gedimino pr. 16.
LT-01103 Vilna
LIETTUA
+370 52157444
Sähköposti: eige.sec@eige.europa.eu

<http://eige.europa.eu>
<http://www.twitter.com/eurogender>
<http://www.facebook.com/eige.europa.eu>
<http://www.youtube.com/eurogender>
<http://eurogender.eige.europa.eu/>

ISBN 978-92-9470-094-0
doi:10.2839/944183

Julkaisutoimisto